

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

In Tit. XXXVIII. De Poenitentiis Et Remissionibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

IN TIT. XXXVIII. DE POENITENTIIS ET REMISSIONIBVS.

Canif. lib. II. tit. 6.

S U M M A R I A.

1. Poenitentis iure Pontificio quatenus sit locus.
2. Poenitentia quid.
3. Sacramenti poenitentia causa efficiens, formalis, materialis.
4. Confessio sacramentalis quando, quoties, & à quibus facienda.
5. Secretum sigilli sacramentalis non revelandum.
6. Satisfactio poenitentia sacramentalis, ejusque species.
7. Remissiones sive Indulgentia quid, qui eas concedant, & quibus proficit.

Sicut poena est quaedam laesio, quâ vindicatur publicè, quod quispiam in alium vel Rempublicam commisit, ita poenitentia, ut ait textus, est quaedam dolentis vindicta, privatim in se puotens, quod dolet esse commissum, *can. Poenitentia 2, dist. 3, de poenit.* Et quamquam hujusmodi afflictiones, veluti jejunium, peregrinatio, ab esu carniū vel lacticiis abstinētia, quæ peculiariter hic vocantur *poenitentia*, subserviant potissimum iudicio criminali apud forum conscientiae: sacri tamen Canones, ut benignius delinquentes emendent, etiam in foro exteriori non raro illis uruntur, *cap. Statuimus sup. De maledictis, cap. 2, sup. De foris leg.*

Sed ut plenior sit notitia, nomen ipsum *Poenitentia* in hoc instituto non eodem modo accipi sciendum est, sed interdum pro virtute seu actu interiori, quod dolemus de peccatis, ut offensus Deus placeat, *d. can. 3*, Interdum pro opere spiritali, quod per modum poenitentiae seu afflictionis à Sacerdote injungitur, veluti esus piscium sine pane, *cap. Licet & cap. Quaesitum h. t.* Interdum verò & frequentius accipitur pro ipso Sacramento, *cap. Quod quidam 5, & cap. Quod in te 11, h. tit.* quod jam baptizatis, sed naufragium passis, id est, posteaquam in delicta reciderunt, tamquam secunda tabula ad salutem necessaria subservit. Cujus efficiens causa est Deus ipse, seu Dei minister Sacerdos, munitus intentione hoc agendi quod agit, id est, serid cogitans, ut absolvat peccatorem, *cap. Si Episcopus h. tit. lib. 6*, Forma verò, ipsa verba per Ecclesiam praescripta, quibus ille uti-

tur in absolvendo. Denique materia, tres partes integrales, Contritio, Confessio, Satisfactio. Dicitur fore aliquis, quod Ecclesia etiam recipiat confessionem illius, qui necdum est contritus. Textus est in *d. cap. Quod quidam*, sed qui statim subjungit, quod hujusmodi poenitentia reverà non sit poenitentia; quamvis interim ad certos aliquos effectus confitenti prodesse possit, nempe ad mentis illustrationem, & ad poenitentiae diminutionem, sicut explicat Gl. in *d. cap. Quod quidam ad V. hujusmodi poenitentia: quam & ex professo explicat, & pro parte erroneam esse docet Covarr. ad cap. Alma mater De sent. excommunic. lib. 6, 17, Relect. §. 5, num. 12.*

Nunc ad confessionem quod attinet, illa quolibet anno ad minus seculum circa festum Paschae proprio Sacerdoti, id est, Pastori parochiae, cui subest, aut saltem ejus vicario, facienda est à quolibet Christiano, usu rationis praedito seu dolice pace, ac proinde est praecipua, sive interius masculus ille sit, sive femina, qui jam satis intelligit se peccare. Elegans est decisio in *cap. Omnis utriusque sexus 12, h. tit.* ubi duo insuper notari digna subjunguntur: prius, quod qui hoc omittit seu facere negligit, ab Ecclesia ingressu sit arcendus, & si moriatur Ecclesiastica sepultura privandus. Posterior autem in §. *caveat ejusdem cap.* Nempe quod vicissim Sacerdos ab officio depositus in arctum monasterium, ut poenitentiam agat, detrudi debeat, si violenter secretum sigilli sacramentalis confessionis, id est, si peccata confessione excepta quocumque tandem modo, sive verbo sive signo, revelet. Nam si sigillum secreti, quod extra confessionem ab amico commissum est, sine gravi delicto ac restitutionis obligatione violare non licet, quanto magis deest Sacerdotem Confessarium esse secretum, quocultissimo iudicio, & non ut homo, sed ut Deus, delicta cognoscit, *cap. Dilectus filius 13, sup. De excessibus Praelati.* Ut interim non dicamus, quod homines deterreat à confessione, quibus illam hoc suo facto reddit invisam, quodque Sacramento, cui reverentiam, ac religionem debet, revelando delicta, tamquam sacrilegus inferat injuriam.

Denique post contritionem & confessionem, restat

est tertia pars integralis Satisfactio, quam pro gravitate delicti & afflictione penitentis, Sacerdos tandem indicit, subinde solemniter, subinde publicè dumtaxat, sed frequentius privatim peragendam, *cap. Significavit 3, c. Quasi sum 7, cum cap. seq. h. s.* Unde & tres species resultant, nimirum penitentia solemnis, quam olim sub initio Quadragesimæ delinquentes, sacco induti, pulveribus aspersi, ac horribili modo foras pulsati peragebant, sicut textus refert in *can. incip. in capite quadragesima 50, dist.* Et quamquam hæc quoque, quia publicè fit (non nisi ab Episcopo imponenda, *c. Accedentibus, sup. De excessib. Prælator*) vocetur publica, propriè tamen, simpliciter & sine addito publica est, quæ quidem publicè fit, sed sine solemnitate, cuius mentio fit in *d. can. In capite* Porro huiusmodi penitentias, ut quis peregrinetur, ut ambulet lineis vestibus, ut corpus castiget, etiam inferior Sacerdos imponere potest, saltem pro gravioribus delictis, vel ut ad ulterio, filiorum oppressionem, præsertim si jam illa in publicum venerint, *d. cap. Quasi sum h. tit. can. Presbyter 28, dist. ubi. Glos. distinctionem hanc eleganter explicat.* Cæterum si occulta sint delicta, quamvis gravia, tertiæ speciei, quæ privata vocatur penitentia, locus erit, *d. cap. Quasi sum & cap. Officiu 9, sub fin. h. s.* Hæc de prima.

Alteram verò pars Rubr. agit de remissionibus, quæ nihil aliud sunt quam penarum indulgentiarum. Quamvis enim per contritionem & confessionem crimen & culpa delinquentis extinguitur, remanet tamen ipsius culpæ (ut vocant) reatus, quem ob id corporali cruciari seu temporali penâ abstergere debemus, ut ait textus in *can. Si peccatum 82, de penit. dist. 1.* Jam verò circa huiusmodi penam versantur remissiones, seu indulgentia, quæ ob id nihil aliud est quam actus quidam graciosus, per quem afflictio culpæ seu penam temporalis remittitur, originem habens ex thesauro Ecclesiæ, ut ait textus in *cap. Vnigenitus h. s. in Extravag. communib.* Sicut ergò lex civilis in foro criminali, etiam probato delicto, corporis cruciatum subinde remittit, eamque remissionem vocat indulgentiam, *l. Indulgentia, C. De generali abolit.* ita benigna mater Ecclesia penas vel hinc in terris, vel quas in purgatorio luere oportet, graciosè & ex causa subinde remittit, *d. cap. Vnigenitus*, idque per Prælatos suos, qui (cum Pont. ob plenitudinem potestatis, quidvis possit, id est, plenarias concedere indulgentias) si sint inferiores, sive Archiepiscopi sive Episcopi, non in plenitudinem potestatis, sed in partem sollicitudinis adsumpti, non nisi quadraginta dierum indulgentias concedunt, *cap. Cum ex eo 14, vers. Ad hæc & cap. Nostra h. tit.* Quinimò si Ecclesia à pluribus Episcopis consecratur, quo casu solent indulgentiæ concedi etiam à singulis, concessio tamen simul omnium ultra annum non debet produci, *d. c. Cum ex eo vers. Ad hoc.* Ne nimirum potestas Ecclesiastica, ut ait textus, vilescat, & homines, qui per indulgentiam sæpe sunt peiores, alienentur à satisfactione penitentiali. Postremò & illud addamus, quod Episcoporum indulgentiæ non proficiunt nisi illis, qui concedentur jurisdictioni subsunt, eo quòd Iudex Ecclesiasticus non magis quam secularis excedere possit suam jurisdictionem, id est, aut in alieno territorio, aut jus dicere sibi non subiectis, *l. ult. D. De iuris c. Quod autem vers. cum à non suo Iudice nemo ligari valeat vel absolvi h. s.*

IN TIT. XXXIX. DE SENTENTIA EXCOMMUNICATIONIS.

Canif. lib. III. tit. 23.

SUMMARI A.

1. Excommunicatio quid.
2. Soli Ecclesia competit.
3. Excommunicatur solus Christianus.
4. Excommunicatio in quo distinguitur à cæteris censuris.
5. Communio quotuplex.
6. Excommunicatio alia maior, alia minor.
7. Minor quid operetur.

8. Quid maior.
9. Alii effectus maioris excommunicationis.
10. Excommunicatio alia est juris sive lata sententia, alia iudicis sive sententia ferenda.
11. Excommunicatio quando & qualiter inferenda, remissivè.
12. Quibus casibus cum excommunicato communicare liceat.
13. Quibus casibus absolutio ab excommunicatione pertinet à S. Pontifice.

Yyy

Postea